

Prof. Štefan Šlachta: Som asi jeden z mála, čo sa teší z finančnej krízy

Author: SF / Juraj Pokorný | Published: 16.12.2008

Popri desiatich strategických úlohách vrátane návrhu definitívneho riešenia svojho postavenia si Prof. Štefan Šlachta pri nástupe na tento post uvedomil aj potrebu založiť architektonickú radu mesta a vytvoriť systém spolupráce s architektmi miest Viedne, Györu, Brna i bratislavských mestských častí.

Od apríla 2006 ste vo funkcii hlavného architekta Bratislavy, ktorá dovtedy dlhé roky absentovala. Mnohí však vnímajú Vaše skutočné právomoci či možnosti zasahovať do vývoja metropoly Slovenska skôr ako symbolické než reálne. Ako to po vyše dva a pol roku pôsobenia na tomto poste vnímate Vy sám?

Už pri diskusiách v roku 2006 mi bolo zrejmé, že kompetencie neexistujú a stál som pred dilemou, či vôbec do toho ísť. Viacerí kolegovia to práve z tohto dôvodu odmietli. Na druhej strane však bolo tiež jasné, že po rokoch absencie tejto funkcie nám samy od seba nepadnú do náručia. Buď budeme pri tom a skúsime o ne bojovať a získame aspoň niečo, alebo to pôjde bez nás. Nebolo to jednoduché rozhodnutie. Je, žiaľ, faktom, že nedostatočné kompetencie a mimoriadny stavebný boom v Bratislave sa stretli v tom istom čase - nežičlivom pre rozhodovanie odborníkov. Dnes, po vyše dvoch rokoch, je funkcia hlavného architekta zakotvená v zákone o Bratislave a je položený základ na ďalšie kroky. To bolo najdôležitejšie. Ale popri tom sa predsa len aj niečo podarilo zachrániť, upraviť, lepšie vyriešiť.

Bratislava až do tejto chvíle zažívala v celých svojich dejinách bezprecedentný stavebný rozmach. Desiatky lokálnych i nadnárodných developerov využilo nepripravenosť územných plánov mesta a mestských častí na presadenie si vlastných, neraz až s egoizmom hraničiacich zámerov. Považujete nástup svetovej finančnej a realitnej krízy v tomto ohľade za akúsi „šancu pre Bratislavčanov“?

Áno, asi som jeden z mála, čo sa teší v Bratislave z finančnej krízy. Spomalenie výstavby môže naozaj pomôcť v tom, že sa prehodnotia niektoré megalomanské zámery, venujeme viac času koncepcii, ale treba ho využiť aj na lepšiu legislatívu. Sú potrebné urbanistické štúdie, sú potrebné územné plány zón, treba súťažami hľadať nové riešenia, treba o nových zámeroch viac diskutovať.

Dá sa však povedať, že jeden extrém splodil druhý. Nie všetky občianske iniciatívy či petície proti rýchlo sa množiacim novostavbám možno chápať ako opodstatnené. Pokiaľ by sme si osvojili ich fundamentalistický prístup, mesto ako také by sa nemohlo ďalej rozvíjať.

Mesto je prirodzený živý organizmus, ktorý rastie a rozvíja sa. To sa nedá zastaviť, inak by to bol jeho koniec. Rovnako snahy o návraty do minulosti sú nezmyselné. Rozvíjať sa však môže plánovito, rozumne alebo živelne a chaoticky. Dobré fungovanie mesta je veľmi zložitá, a preto dosiahnuť, aby sa harmonicky rozvíjalo, nie je jednoduché. Hlas verejnosti či občana treba počúvať, ale fundamentalizmus je neprijateľný. Je to však aj o rešpekte voči profesionalite a tento rešpekt u nás neexistuje. U nás každý rozumie všetkému.

Na minulotýždňovom diskusnom stretnutí Stavebného fóra.sk Realitný trh 2008 > 2009 - Bilancie a plány, ste povedali, že „novostavbu nepredáva vizualizácia, ale pôdorysy, ktorých kvalita býva často tragická“. Mohli by ste konkretizovať, čo najviac vyčítate súčasným projektom rezidenčného bývania?

V mnohých prípadoch sú to najmä nekvalitné dispozičné riešenia. To je napríklad zlá orientácia voči svetovým stranám, zlá prevádzka bytu - povedzme miešanie sa nočnej, tichej a hlučnej dennej prevádzky, výťah za stenou spálne, nezariaditeľné plochy atď. Domy sú často nedostatočne alebo zle vybavené službami, technická vybavenosť je problematická, či už vo vzťahu k susedom, ku komunikáciám alebo v teréne bývajú osadzované veľmi často zle.

Jednou z kľúčových úloh, ktoré ste si pri nástupe do funkcie hlavného architekta vytýčili, bolo riešiť významné investície verejnými súťažami. Pozitívne na nich je, že pri voľbe optimálneho variantu realizácie daného zámeru sa diapazón výberu rozširuje, čo môže jeho architektonickému aj urbanistickému začleneniu sa do existujúceho prostredia iba prospieť.

Súťaže považujem za veľmi potrebné. Nejde len o hľadanie optimálneho riešenia, súťaže sú aj šancou pre mladých a tiež znamenajú určitú kontrolu odbornej i širokej verejnosti. Ak sa však ani veľké štátne projekty neriešia súťažou, je to veľmi zlý signál - vid' dnes športové stavby.

Ako naproti tomu hodnotíte najnovší trend vedenia mesta prizývať do rozhodovania o výsostne odborných otázkach radových obyvateľov? Na pohľad demokratický princíp totiž prijatie konečného

projektu predlžuje a oddaľuje - často aj na úkor naliehavého riešenia ich bytostných potrieb či fungovania mestského organizmu (príklad: Starý most).

Známe hlasovanie SMS-kami nebol najlepší nápad. Referendum by malo byť napríklad o funkcii v tej či onej lokalite, ale nie o odborných otázkach. Chýba mi najmä širšia odborná diskusia o veciach. Inak je to len podporovanie trendu - všetci rozumejú všetkému.

Vráťme sa k dvom z 10 úloh, ktoré ste si v roku 2006 stanovili: „Brániť živelným riešeniam a živelnému rastu mesta (dôsledne vyžadovať rešpektovanie regulatívov a územného plánu) a vypracovať koncepciu riešenia panorámy mesta a výškových dominánt.“ Ako vidno, Bratislave sa prihodil pravý opak - živelný vývoj v podobe „mrakodrapizácie“ postihol najcitelnejšie mestskú časť Ružinov, ktorá sa má čoskoro zmeniť na „riedky les výškových budov“ a výrazným spôsobom tak zmeniť pôvodne malebnú siluetu mesta.

Nevidím to celkom tak. Zatiaľ sme dokázali uchrániť historické jadro pred nevhodnými stavbami, centrálnu zónu pred vstupom výškových objektov. Žiaľ, v niektorých mestských častiach je tento problém okatý. Ale vznikajú tieto stavby živelne, keď sú všetky povolené, opečiatkované? Natíska sa otázka, ako prišli k týmto pečiatkam. Niekde je to úplne jasné, inde sa môžeme len domnievať. Výškové stavby majú svoje oprávnenie len na urbanisticky správnych miestach - významné križovatky, signálne či orientačné body a vtedy, keď čosi hovoria. Ak nie, tak sú omylom.

Možno to zhodnotiť aj tak, že v čase Vášho ujatia sa funkcie bol už vlak naplno rozbehnutý? Prečo sa ale nepodarilo bratislavské mrakodrapy sústrediť maximálne do 1-2 ohnísk, ako je to v európskych metropolách bežné?

Tradičia roztrúsených výškových domov vznikla už za socializmu - Presscentrum na jednej strane, „kukurica“ vojenského internátu na druhej strane, televízia v Mlynskej na tretej strane a hotel Kyjev medzi tým. Po prijatí územného plánu sa akési hniezdo skutočne koncentrovalo do priestoru okolo Apollo mosta. Zárodky lokálnych centier ako napríklad Polus boli založené už pred rokom 2006. Rovnaký problém je vo väčšine európskych miest. Koncentrácia mrakodrapov sa darila najmä v amerických „downtownoch“, kde však okrem nich je potom už zväčša nízka zástavba - napríklad v Los Angeles.

Môžete na záver uviesť krátky výpočet toho najvýznamnejšieho, čo sa Vám na poste hlavného architekta doteraz podarilo presadiť na prospech mesta i jeho obyvateľov?

To najpodstatnejšie je, že funkcia hlavného architekta je v zákone a je pripravená pôda pre nástupcu.

16.12.2008 08:00, SF / Juraj Pokorný